

Så ser Hessius på 18 år som AP3- vd – så ser Hansén på att ha tagit över

Nyligen lämnade Kerstin Hessius vd-posten för AP3 efter drygt 18 år och lämnar fonden helt och hållet vid årsskiftet. Samtidigt tog SPP:s tidigare vd, Staffan Hansén, över vd-posten den 31 oktober. P&F har på egen begäran erbjudits ett unikt tillfälle att intervjua båda samtidigt för att bland annat utröna vilken dynamik som uppstår i ett sådant samtal.

Uppdaterad: 22 december 2022, 11:55

Publicerad: 22 december 2022, 11:50

Karl-Johan Byttner

Text

Staffan Hansén, tidigare vd för SPP, har tagit över efter Kerstin Hessius.

Foto: Pressbild/Montage

Det enda gruset i maskineriet är att Kerstin Hessius måste vara med på videolänk på grund av att hon är krasslig.

En brett leende Staffan Hansén möter i alla fall undertecknad vid konferensrummet på Vasagatan 16 ett stenkast från T-centralen, vilket även är i samma fastighet som AP7 huserar.

Kerstin Hessius är idag 64 år och medan hon är uppkopplad för stunden kommer hon snart att ”koppla ned sig för gott” från AP3 i form av att hon från och med årsskiftet lämnar fonden helt.

Hon vill inte sia om vilket arv hon tror sig lämna efter sig, men hoppas - och tror - att man kommer att säga om henne att hon var en person som inte vände kappan efter vinden. Och det även när det har varit snålblåst.

– Som vd för AP3 har jag väl inte alltid valt den enklaste vägen framåt. Det har bland annat handlat om hållbarhetsfrågor där man väl kan säga AP3 ganska tydligt har skilt ut sig från andra aktörer, säger Kerstin Hessius.

I det sammanhanget kan hon framförallt dra sig till minnes en debatt om kärnvapen som skedde bara så sent som förra året.

– Vi ifrågasattes för investeringar i företag som påstods ha kopplingar till kärnvapenproduktion i USA, säger Kerstin Hessius.

Med det syftar hon bland annat på att AP3 hade investeringar i amerikanska jättar som Honeywell och Boeing.

En av kritikerna var organisationen Svenska Läkare mot Kärnvapen.

I dess rapport ”Kärnvapen finansieras med svenska pensionspengar – ny kartläggning av Tredje AP-fondens innehav” (som publicerades för ett år sedan) framgick bland annat:

”...En ny kartläggning av Svenska Läkare mot Kärnvapen visar att den statliga pensionsfonden AP3 fortfarande investerar över en miljard av svenska pensionspengar i kärnvapenbolag, och därigenom bidrar till att kärnvapenstaternas kapprustning kan fortsätta. Detta trots att de tre övriga AP-fonderna avyttrade sina investeringar inom ett halvår efter det att den nya lagen för AP-fonderna trädde i kraft 2019.”

Men trots den hårda kritiken i bland annat just rapporten så vek Kerstin Hessius inte en tum utan hävdade snarare att investeringarna rymdes inom ramen för vad AP3 har tillåtelse att investera inom.

Och även om hon kunde få ta emot mycket ris när det blåste som hårdast kan hon idag – nästan exakt ett år senare – konstatera att hon på många punkter fick rätt.

– Det gäller att komma ihåg att bara för att man blir kritiserad så måste man faktiskt inte nödvändigtvis vara den som har fel, säger Kerstin Hessius.

Hon drar sig även till minnes hur trög starten var för AP-fonderna eftersom Dotcom-bubblan brast i samma veva som uppstarten och sedan slog finanskrisen även till med full kraft 2008.

– Det är väl ingen överdrift att påstå precis att vi hade otur när AP-fondernas sjösattes. Så efter att AP-fonderna hunnit finnas i cirka tio år hade vi vid den tiden inte hunnit leverera så mycket som det var tänkt i reformförslaget, säger Kerstin Hessius.

Mycket vatten har såklart hunnit rinna under broarna sedan dess och idag uppger hon sig vara allra mest stolt över att reformen visade sig vara en väl genomarbetad

och fungerande sådan där AP-fonder som just AP3 under många år har gett ett starkt bidrag till det allmänna inkomstpensionssystemet.

Att reformen egentligen aldrig hade några grundläggande fel, utan att svårigheterna snarare handlade om de tuffa förutsättningar som man fick starta med, tycker Kerstin Hessius även bevisas av att det under årens lopp endast har skett ett antal smärre förändringar av själva beräkningsmodellerna och placeringsreglerna.

Just det faktum att AP-fonderna har levererat stora vinster har även gjort att hon i en intervju med DI:s dåvarande politiske redaktör – idag statssekreterare åt statsminister Ulf Kristersson – PM Nilsson - har hävdade att det borde införas en gas i form av att en del av vinsterna från AP-fonderna borde gå till att stärka pensionssystemet.

Staffan Hansén är inte så väl insatt i just den frågan, men säger att det måste finnas en god orsak om man väljer att ”samla i ladorna”

– Jag kan hålla med Kerstin Hessius när hon säger att det vore rättvist om pengarna delades ut till dagens pensionärer och inte bara morgondagens, säger han.

Kerstin Hessius är snabb med att påpeka att om en gas verkligen skulle införas så måste i så fall en sådan förändring ske inom ramen för AP-fondsreformen.

– Jag är fortfarande av den åsikten att det är viktigt att värna om reformen. Det är redan uttänkt hur man ska göra och då är det viktigt att man håller sig till det som är tänkt, säger Kerstin Hessius.

På frågan vad som är det viktigaste som hon tar med sig efter att ha tillträtt som vd för AP3 så långt tillbaka som 2004 svarar hon:

– Att långsiktigheten i AP-fonderna gör det till ett unikt uppdrag, att portföljens samlade egenskaper är viktigare för vd att fokusera på än enskilda tillgångsslag och att det krävs att man skapar en kompetent och öppen riskkultur för att förvaltare ska våga ta risker.

Nära kopplat till just hennes synsätt om att portföljens samlade egenskaper är viktigare än enskilda tillgångsslag menar hon att man får inte låta portföljens positionering styras för mycket av värderingar och prissättningar för enskilda tillgångsslag.

En ytterligare viktig lärdom handlar om att det har varit värdefullt att kunna utbyta erfarenheter med internationella fonder som verkar under liknande förutsättningar.

I det sammanhanget kan hon bland annat dra sig till minnes hur hon som en relativt ny vd för AP3 kunde känna frustration över det stora kostnadsfokuset.

När hon sedermera fick chansen att träffa kollegor på en internationell scen insåg hon att Sverige inte var unikt i det avseendet och att man därmed kan lära sig olika angreppssätt för att hantera gemensamma frågor.

Beträffande vilka eventuella lärdomar som hon med tanke på sina många år som vd för AP3 skulle kunna överföra till Staffan Hansén menar hon att just ett långsiktigt tänk och förhållningssätt skapar en trovärdig ledare med förmåga att locka till sig attraktiv kompetens och bana väg för nya och spännande affärer.

— Jag tror att det är viktigt att bära med sig att det verkligen går att ta vara på fondens unikiteten som en väldigt långsiktig investerare. Styrkan som ligger i just det gör att man kan attrahera vissa affärer som andra skulle kunna ha betydligt svårare att locka till sig, säger Kerstin Hessius.

Därmed kan hon konstatera att AP3 många gånger har ”doppat tårna” i affärer som med facit i hand inte har visat sig vara bra, men där man genom just fondens långsiktiga tänk inte har behövt drabbas av panik. Utan snarare har kunnat kliva av investeringen under ordnade former.

Framtiden för henne är under planering men hon avser att kunna styra sin tid på annat sätt och ägna lite mer tid åt familjen.

Staffan Hansén står i stället inför en helt annan verklighet.

Han trädde formellt in som vd för AP3 den 31 oktober i år. Trots att det bara har hunnit gå 1,5 månad ännu som vd, tycker han sig ändå ha hunnit lära känna organisationen så pass väl att han kan beskriva den som en välskött sådan med kompetenta människor och en varm kultur där skrattet ligger nära till hands.

— Jag har märkt att det är en platt organisation där man verkligen värnar om varandra, säger Staffan Hansén.

Just det här med att det redan är en platt organisation passar honom som hand i handske. Helt enkelt för att hans ledarskap går ut på att vara en nyfiken, närvarande och kommunikativ ledare.

— Jag tycker om att träffa människor och känna pulsen och utmaningen i deras vardag. Sedan ska man heller aldrig som ledare underskatta pratet vid kaffeautomaterna, säger Staffan Hansén.

Han är även övertygad om att det egentligen inte finns så stora skillnader mellan att leda en AP-fond som AP3 eller som i det senaste fallet pensionsbolaget SPP.

Det vill säga i båda fallen handlar det om att utveckla organisationerna till att sträva efter gemensamma mål, enligt Staffan Hansén.

– Jag tror att det faktum att jag har lett både ett pensionsbolag och ett kapitalförvaltningsbolag har gett mig en mångsidighet som ledare. Som vd för Storebrand Asset Management träffade jag mängder med investerare. Både Storebrand Asset Management och SPP ägs av Storebrandkoncernen som är noterad på Oslobörsen, och som medlem av Storebrands koncernledning har jag frekvent träffat aktieanalytiker och investerare för att berätta om Storebrand och SPP. Det tror jag gör att jag har en förmåga att förstå och överbrygga diskussioner mellan företag, analytiker och investerare.

På frågan vilka tillgångsslag som Staffan Hansén ser som mest intressanta just nu menar han - likt Kerstin Hessius - att det är viktigt med portföljens samlade egenskaper, men passar ändå på att peka ut några favoriter.

– Efter en lång period i frysboxen börjar räntor och företagsobligationer se intressanta ut, säger Staffan Hansén.

Beträffande frågan vilken andel räntor som därmed bör finnas i AP3:s portfölj väljer han att ducka.

Det helt enkelt för att han anser att det finns andra personer inom AP3 som besitter expertkunskaper inom området och därmed är bättre lämpade att besvara just den sortens frågor.

Vad gjorde att du tog uppdraget som vd och vad ser du som allra mest spännande med det?

– Jag har alltid betraktat AP-fonderna som professionella organisationer med ett viktigt samhällsuppdrag. Så det var svårt att inte tacka ja till vd-posten när erbjudandet väl kom. Så nu ser jag fram emot att få utveckla organisationen och att få arbeta med långsiktighet i portföljen, säger Staffan Hansén.

Det som gör just kontoret vid Vasagatan 16 lite extra speciellt är att det inte var så länge sedan som aktivister från bland annat Extinction Rebellion och Jordens Vänner samlades utanför för att dela ut tårtor med blodrött och svart flytande innehåll.

Detta som ett sätt att symbolisera vad aktivisterna ser som AP-fondernas smutsiga investeringar dolda av en polerad yta.

Den sortens aktivism går naturligtvis ut på att skapa uppmärksamhet, men hur ser ni på den och liknande aktioner och ligger det kanske ändå något i kritiken mot era investeringar? Och om så är fallet vad bör ni göra för att undvika att utsättas för liknande aktioner igen?

– Det finns egentligen inget universellt facit för vad som är en hållbar investering, men däremot kan det alltid finnas åsikter rörande våra innehav. Därför gäller det alltid att ha tydliga premisser och en transparent kommunikation om hur vi som en stor fond arbetar med hållbarhetsfrågor. Sedan får man heller inte glömma att vi via AP-fondernas etikråd ofta för kommunikationen med olika intresseorganisationer. Vi

kan inte bara gå i försvarsposition mot exempelvis påståenden om en polerad yta eftersom detta någonstans ligger i betraktarens ögon, säger Staffan Hansén.

Kerstin Hessius inflikar att rent allmänt får man som AP-fond räkna med kritik och likt Staffan Hansén menar hon att man måste acceptera att alla har sin egen uppfattning om vad som är en hållbar eller en icke hållbar investering och att detta i sin tur formar hur man betraktar verkligheten.

— Vi har genom årens lopp utsatts för olika typer av mer eller mindre angenäma aktioner. Samtidigt är det viktigt att fonden står för det som man gör och att man i det avseendet har det gjort sitt bästa utifrån AP-fondsoppdraget, säger Kerstin Hessius.

Men ni säger att det går att ha olika uppfattningar om vad som är hållbart, men det finns väl ändå exempelvis Artikel 9-fonder av en anledning?

— Jo, så är det absolut. Men du får exempelvis inte glömma att politikerna ändrar uppfattning, såsom kärnkraft idag. Ett långsiktigt och faktabaserat förhållningssätt är grundläggande men det är inte alltid lätt att stå emot opinionsvindarna. Lyhördhet är förstås också viktigt., säger Kerstin Hessius.

Håller ni med om att det finns frustration i branschen över att man känner att man står rustad till "tänderna" att investera hållbart, men att politikerna inte "krattar manegen" tillräckligt för den sortens investeringar?

— Det är inte bara politikernas roll att skapa förutsättningar för att investera, utan näringslivet har också möjligheter att utveckla bättre förutsättningar för att kunna investera hållbart. Men om man ser till grundläggande förutsättningar där politiken spelar en viktig roll så är tillgången till energi den stora frågan. Där krävs det någon form av interparlamentarisk överenskommelse som håller över tid. Vi ser verkligen ett behov av att snabbt få en sådan plan på plats, säger Staffan Hansén.

Enligt honom borde det även ligga i politikernas eget intresse att så verkligen blir fallet. Detta eftersom om politikerna går in och skapar än bättre förutsättningar för tillgång till fossilfri energi uppstår arbetstillfällena och ekonomisk tillväxt i kölvattnet av det hela.

— Med tanke på vad som sker i världen just nu handlar den stora frågan om att skapa trovärdighet och förutsättningar för att vi ska ha kontinuerlig och tillräcklig tillgång till fossilfri el under de närmaste tio åren, och därefter långsiktigare lösningar på plats. Här finns både ett kort- och långsiktigt perspektiv, säger Staffan Hansén.

Rörande just den frågan menar han även att vi behöver kunna investera oss igenom omställningen.

— Det måste finnas en balansgång med energislag som skapar stabilitet över tiden. Sedan får man heller inte underskatta att det sker energiomställningsaktiviteter hos så gott som alla bolag just nu. Inte minst så har ju de höga energipriserna bidragit till

att göra så att omställningstakten går fortare. Regelverken behöver också anpassas så att de är med och bidrar till en snabbare omställningstakt säger Staffan Hansén.

Han menar även att man heller aldrig får glömma att det ligger en kraft i den ständigt pågående innovationen. Något som i sin tur kan bana väg för nya sätt att hantera energiomställningen.

Kerstin Hessius ger en lite mer allmän syn på saken där hon menar att det är viktigt att det offentliga noga tänker igenom var samarbete med det privata kapitalet gör mest nytta.

– Gröna obligationer är den enklaste formen att attrahera kapital med, medan jag tycker att mer komplicerade lösningar av offentliga-privata investeringar inte sällan ger överblickbara politiska risker., säger Kerstin Hessius.

Vad tycker ni utmärker en framtida vinnare inom just hållbara investeringar och hur identifierar man sådana i det stora utbudet på området?

– När det gäller frågan om hur man identifierar framtidens vinnare inom hållbarhetsområdet börjar ESG alltid någonstans med G. Företag med en sund och stark bolagsstyrning är ofta bra på att jobba med E:et och S:et, säger Staffan Hansén.

Han vill dock inte i det avseendet peka ut särskilt intressanta bolag att investera i för fonden.

Kerstin Hessius menar att av tradition och regelverk har AP3 inte investerat i de mest innovativa bolagen, utan snarare valt att gå in i ett senare skede av bolagens utveckling.

– Vi har sett energilagring som intressant område som växer mycket just nu där ett exempel är batteribolaget Northvolt. Jag tycker också precis som Staffan att G:et är väsentligt. För om du har en bra styrning på plats, hushåller du också med resurser, personal och kunder, säger hon.

På frågan hur man ska göra för att S och G inte ska glömmas bort i takt med att klimathotet växer sig allt starkare svarar Kerstin Hessius.

– Regleringen är väldigt fokuserad på att ha KPI:er och man har kommit ganska långt med att mäta miljöområdet, medan inom styrning och social hållbarhet är betydligt svårare att få fram relevanta mätbara nyckeltal.

Så sett ur den synvinkeln menar Kerstin Hessius att hon har en ganska avslappnad inställning till KPI:er och menar att det snarare ligger i investerarens eget intresse att följa upp hur investeringen utvecklas inom olika områden.

– Jag tror egentligen inte att ett sådant synsätt skapar mindre fokus, men däremot blir det svårare att rapportera. Andra områden som är svåra att rapportera om rör exempelvis biodiversitet.

Staffan Hansén inflikar att han är övertygad om att det inte ligger någon inneboende konflikt mellan hållbarhet och långsiktighet, utan menar att dessa går hand i hand.

På den punkten håller Kerstin Hessius med Staffan och tillägger:

– Det ligger i sakens natur att hushålla med resurser när man styr bolag och det är också ett bra sätt för att skapa långsiktigt hållbara förutsättningar.

Hur anser ni att man rent investeringsmässigt bör agera i det krångliga ekonomiska klimat som råder nu?

– Det gäller att bibehålla handlingskraft, likviditet, ödmjukhet och respekt. För vi befinner oss ändå i ett paradigmskifte där globalisering, inflation och räntor drivs av nya krafter, säger Staffan Hansén.

Som gammal vice riksbankschef menar Kerstin Hessius att den oro som har präglat marknaden under en viss tid också till mångt och mycket handlar om hur långt centralbankerna egentligen tvingas gå.

I det sammanhanget hoppas hon på att vi nu ser att det börjar närma sig en gräns. Hon tycker sig även uppleva att marknaden har ett förtroende för att centralbankerna ska lyckas få styr på inflationen.

– Jag är inte jättepessimistisk, men håller med Staffan om att det vi har sett handlar om ett paradigmskifte i förhållande till att vi har levt med låga räntor under många år. Men vi vet inte var det här landar och jag hoppas att vi klarar oss igenom den här omställningsperioden, utan alltför stora ekonomiska konsekvenser, säger Kerstin Hessius.

När hon loggar ut från videolänken - och inom kort även loggar ut från AP3 - sitter jag ensam kvar i rummet med Staffan Hansén.

Han leder mig vänligt ut ur lokalen och säger att han tycker att det blev en bra dynamik under intervjun.

Det unika tillfället att intervjua en vd som har suttit på posten i 18 år tillsammans med den som precis har tagit över som vd gav alltså mersmak att leta efter fler sådana unika tillfällen.